

Správa o vedeckovýskumnej činnosti UPJŠ LF za rok 2020

Ústav sociálnej a behaviorálnej medicíny

1. Vedeckovýskumná kapacita a jej využitie na riešenie vedeckých projektov v roku 2020
Uviest' zoznam len tých pracovníkov z Vášho pracoviska podľa jednotlivých kategórií (len profesorov, docentov, odborných asistentov a výskumných zamestnancov), ktorí nie sú zapojení do riešenia žiadneho vedeckého projektu.

2. Ceny za vedu, resp. iné ocenenia a vyznamenania získané zamestnancami fakulty v roku 2020 za výsledky vo výskume

- Prednostka Ústavu sociálnej a behaviorálnej medicíny UPJŠ LF **Mgr. Iveta Rajničová Nagyová, PhD** sa v roku 2020 stala Prezidentkou EUPHA – European Public Health Association; strešnou organizáciou pre národné asociácie verejného zdravotníctva v Európe. Zvolená bola na zasadnutí EUPHA Governing Board tajným hlasovaním členských organizácií EUPHA: <https://eupha.org/executive-council>
- **Mgr. Iveta Rajničová Nagyová, PhD** sa v roku 2020 stala členkou Poradného výboru WHO. Technical Advisory Group on Behavioural Insights and Sciences for Health. <https://www.who.int/our-work/science-division/behavioural-insights/TAG-on-behavioural-insights-and-sciences-for-health-biographies>
- **Mgr. Iveta Rajničová Nagyová, PhD** sa v roku 2020 stala členkou Poradného výboru WHO/Europe pre neprenosné/chronické choroby (NCDs). Regional Director's Advisory Council on Innovation for Noncommunicable Diseases. <https://www.euro.who.int/en/about-us/regional-director/news/news/2020/12/who-europe-forms-ncd-advisory-council-to-inspire-and-reform-prevention-and-management-of-ncds>
- **Mgr. Iveta Rajničová Nagyová, PhD** bola v roku 2020 vybraná za členku 7-člennej Poroty Európskej komisie "2020 EU Health Award: Call on vaccination". Komisiu tvorili zástupcovia prestížnych medzinárodných organizácií a inštitúcií: EC DG SANTE, RTD, EAC; WHO, OECD, UNICEF. Dr. I. Rajničová Nagyová bola vybraná ako reprezentantka EUPHA; https://ec.europa.eu/health/award/call_vaccination_en
- **Mgr. Iveta Rajničová Nagyová, PhD** bola v roku 2020 vybraná za spolupredsedičku (Co-Chair) 16th World Congress on Public Health - WCPH2020 „Public health for the future of humanity: analysis, advocacy and action“ Online event, 12 - 16 November 2020; <https://wcp2020.com>

- **MUDr. Dagmar Breznoščáková, Ph.D.** bola v roku 2020 Asociáciou na ochranu práv pacientov (AOPP) akceptovaný návrh celoslovenského združenia ODOS na ocenenie v kategórii „Môj lekár“; [Otvorme Dvere, Otvorme Srdcia \(odos-sk.com\)](http://OtvormeDvere.OtvormeSrdcia(odos-sk.com))

3. Prednášková činnosť fakulty v roku 2020

Prednášky a Pozvané prednášky na medzinárodných vedeckých konferenciách

- Nagyova I. Interdisciplinary Evidence-based Public Health: Moving from Silos to Synergies. Jubilee Scientific Conference with International Participation. ‘New Approaches in Public Health and Health Policy’. Pleven, Bulgaria, 26–28.11.2010 (pozvaná prednáška)
- Nagyova I. Moving from Silos to Synergies. 16th World Congress on Public Health 2020 ‘Public health for the future of humanity: analysis, advocacy and action’, Online event, 12 – 16 October 2020 CET (keynote lecture)
- Nagyova I. Applying translational behavioural science to improve people’s health. 16th World Congress on Public Health 2020, Online event, 12 – 16 October 2020 CET (prednáška)
- Breznoscakova D. Psychoeducation as part of the implemented national guidelines – a new standard to the prevention of depression relapses. 5th Annual Conference on Brain Disorders, Neurology and Therapeutics. Tokyo, Japan, 20 – 21 April 2020 (prednáška)

Pozvané prednášky a expertné panelové diskusie na domácich konferenciách/podujatiach

- Katreniaková Z. (aktívna účasť v rámci expertného panelu) „Participácia a zdravotne znevýhodnení“. NP PARTI – AFTER PARTI - záverečná konferencia ÚSV SR ROS v rámci národného projektu „Podpora partnerstva a dialógu v oblasti participatívnej tvorby verejných politík“, 06.-07. august 2020, Bratislava
- Katreniaková Z, Nagyová I. (prednáška) Motivačno-sankčné mechanizmy v primárnej prevencii nádorových ochorení. 41. výročná konferencia SSVPL, 15.-17. október 2020, Horný Smokovec

4. Vedecké podujatia v roku 2020

Názov podujatia: Ako ďalej s primárnou prevenciou chorôb v čase pandémie?

Organizátori: Fórum prevencie

Termín a miesto konania: 26.11.2020 o 09:30 – 10:00, online mediálny brífing
26.11.2020 o 10:30 – 12:00, online diskusia za okrúhlym stolom

Počet účastníkov: 20 / Zástupcovia MZ SR (štátna tajomníčka, Sekcia reformnej agendy (Behaviorálny a experimentálny tím), Odbor verejného zdravotníctva, skriningu a prevencie), zamestnávateľov a MVO

- Spolupráca:** Z. Katreniaková ako odborný garant Fóra prevencia prezentovala výsledky prieskumu medzi všeobecnými lekármi, ktorého cieľom bolo identifikovať najväčšie bariéry primárnej prevencie (aj v čase COVID-19) a zistiť čo, by všeobecným lekárom najviac pomohlo.
- Názov podujatia:** 16th World Congress on Public Health 2020 | Workshop: 22.B - “Behavioural insights and public health “
- Organizátori:** World Federation of Public Health Associations (WFPHA), European Public Health Association (EUPHA), Italian Society of Hygiene, Preventive Medicine and Public Health (SIItI)
- Termín a miesto konania:** Online event, 12 – 16 October 2020 CET | 15 Oct 2020·15:45 – 16:45
- Počet účastníkov:** 75 (zahraniční)
- Spolupráca:** I. Nagyová je prezidentkou European Public Health Association (EUPHA), členkou IBTN a členkou WHO EACHR
- Konferenčný web:** <https://wcph2020.com/>
- Publikácia:** Abstrakty workshopu sú publikované v European Journal of Public Health 2020, 30, Issue suppl_5, ckaa165.1072, <https://doi.org/10.1093/eurpub/ckaa165.1072>

5. Významné vedeckovýskumné výsledky UPJŠ LF Najvýznamnejšie výsledky

Oblasť výskumu 18: Lekárske, farmaceutické a nelekárske zdravotnícke vedy

ADC - Vedecké práce v zahraničných karentovaných časopisoch

1. NAGYOVA I, JENDRICHOVSKY M, KUCINSKY R, LACHYTOVA M, RUS V. Effects of Nordic walking on cardiovascular performance and quality of life in coronary artery disease. *European Journal of physical and rehabilitation Medicine* 2020, 56,5:616-24
2. TIMKOVA V, NAGYOVA I, REIJNEVELD SA, TKACOVA R, VAN DIJK JP, BÜLTMANN U. Quality of life of obstructive sleep apnoea patients receiving continuous positive airway pressure treatment: A systematic review and meta-analysis. *Heart & Lung* 2020, 49,1:10-24
3. TIMKOVA V, NAGYOVA I, REIJNEVELD SA, VAN DIJK JP, BÜLTMANN U. Psychological distress in patients with obstructive sleep apnoea: The role of hostility and coping self-efficacy *Journal of Health Psychology*, 2020, 25,13-14:2244–2259
4. TIMKOVA V, NAGYOVA I, REIJNEVELD SA, VAN DIJK JP, BÜLTMANN U. Suicidal ideation in patients with obstructive sleep apnoea and its relationship with disease severity, sleep-related problems and social support. *Journal of Health Psychology*, 2020, 25,10-11:1450–1461
5. MIKULA P, TIMKOVA V, LINKOVA M, VITKOVA M, SZILASIOVA J, NAGYOVA I. Fatigue and suicidal ideation in people with multiple sclerosis: The role of social support. *Frontiers in Psychology*, 2020, 11, Art.No.504

6. HAGOVSKA M, SVIHRA J, BUKOVA A, DRACKOVA D, HORBACZ A, NAGYOVA I. Effect of an exercise programme for reducing abdominal fat on overactive bladder symptoms in young overweight Effect of an exercise programme for reducing abdominal fat on overactive bladder symptoms in young overweight women. *International Urogynecology Journal*, 2020, 31,5: 895–902
7. TIMKOVA V, MIKULA, P, LINKOVA M, SZILASIOVA J, NAGYOVA I. Sexual functioning in patients with multiple sclerosis and its association with social support and self-esteem. *Psychology, Health & Medicine* 2020; doi: 10.1080/13548506.2020.1800054 (v tlači)
8. SIPIDO KR, NAGYOVA I. Health research and knowledge translation for achieving the sustainable development goals: tackling the hurdles. *Eur J Public Health* 2020, 1;30 (Suppl_1):i36-i40
9. NAGYOVA I, MCKEE M, DROOGERS M. Achieving the SDGs in the European Region. *Eur J Public Health* 2020, 30, Supp 1:i1–i2

ADF - Vedecké práce v ostatných domácich časopisoch

1. POLAN, P, KUBAŠOVSKÝ J, VICEN M, EVELLEY J, NAGYOVÁ I. Športové aktivity po implantácii totálnej endoprotézy bedrového kĺbu. *Slovenská chirurgia* 2020;17,4:1-5
2. MLADOSIEVIČOVÁ B, ORSZÁGHOVÁ Z, JENDRICHOVSKÝ M. Fyzická aktivita u pacientov po onkologickej liečbe. *Onkológia (Bratisl.)*, 2020;15(5):343-347
3. POBEHA P, JENDRICHOVSKY M. Plúcna rehabilitácia a respiračná fyzioterapia POST COVID 19 pacientov. *Respiro Casopis pre kontinuálne vzdelávanie v pneumológii a ftizeológii III/2020*, 19-22; ISSN1335-3985

ADM - Vedecké práce v zahraničných časopisoch registrovaných v databázach Web of Science alebo SCOPUS

1. DIMUNOVÁ L, BÉREŠOVÁ A, MICHALKOVÁ J, RÓNYOVÁ I, FERTAĽOVÁ T. The relationship between self-esteem of nurses and their choice of strategies to cope with workload burden. In: *Central European Journal of Nursing and Midwifery*, 2020; 11, 3: 130-135; doi: 10.15452/cejnm.2020.11.0023

AFD – Publikované príspevky na domácich vedeckých konferenciách

1. EVELLEY J, VICEN M, POLAN P, NAGYOVÁ I. Koreláty kvality života, únavy a bolesti u pacientov s osteoartrózou. *Zborník príspevkov zo 7. ročníka Jarnej školy doktorandov 2020*. Košice: ŠafárikPress, 2020, ISBN 978-80-8152-922-1, s. 32-37
4. BUČKOVÁ J, NAGYOVÁ I. Skúsenosť kardiovaskulárnych pacientov so zdravotnou starostlivosťou. *Zborník príspevkov zo 7. ročníka Jarnej školy doktorandov 2020*. Košice: ŠafárikPress, 2020, ISBN 978-80-8152-922-1, s. 22-28

ADE - Vedecké práce v ostatných zahraničných časopisoch

1. NEMČÍKOVÁ M, KATRENIÁKOVÁ Z, DOBRÍKOVÁ P, NAGYOVÁ I. Efektívne intervencie pre znižovanie záťaže neformálnych opatrovateľov osôb s demenciou pri Alzheimerovej chorobe: systematický prehľad. Sociální práce / Sociálna práca. ISSN 1213-6204, 2020,15,6:122-140

AEM - Abstrakty vedeckých prác v zahraničných časopisoch registrovaných v databázach Web of Science alebo SCOPUS

1. NAGYOVA I. Applying translational behavioural science to improve people's health. European Journal of Public Health 2020, 30, Issue Suppl_5, ckaa165.1073, <https://doi.org/10.1093/eurpub/ckaa165.1073>

DAI - Dizertačné a habilitačné práce

TIMKOVA V. (2020) *Self-reported health outcomes in patients with obstructive sleep apnoea. Unraveling the role of bio-psycho-social outcomes*. Doctoral dissertation, University of Groningen, 260s. ISBN 978-80-8143-27 7-4.

Dizertačná práca autorky Timkovej (2020) s názvom „*Self-reported health outcomes in patients with obstructive sleep apnoea. Unraveling the role of bio-psycho-social outcomes*“ prispieva k pochopeniu asociácií medzi bio-psycho-sociálnymi faktormi a subjektívnym zdravotným stavom u pacientov s OSA. Metaanalýza nepreukázala rozdiely v celkovej a psychologickej kvalite života (QoL); fyzická QoL sa však zlepšila. Zistili sme tiež vysokú prevalenciu mentálnych problémov u pacientov s OSA, a to najmä samovražedných myšlienok a anxiety. Externé zdroje sociálnej opory vysvetlili nižšiu úroveň variácie v porovnaní s intraindividuálnymi zdrojmi ako mastery alebo coping self-efficacy. Informácie týkajúce sa komplexných potrieb pacientov môžu pomôcť pri vytváraní odporúčaní pre klinickú prax a výskum v manažmente OSA. (Dizertačná práca, Univerzita v Groningene, 260 strán. ISBN 978-80-8143-27 7-4). Slovak Research and Development Agency [APVV-15-0719].

Medzinárodné projekty

SCIROCCO Exchange (EÚ, DG SANTE/CHAFEA No. 826676) (I. Rajničová Nagyová)

[SK]: Ambíciou projektu “SCIROCCO Exchange” je maximalizácia hodnoty dôkazov a skúseností v oblasti integrovanej starostlivosti s cieľom posilniť kapacitu jednotlivých krajín, regiónov a organizácií v oblasti prijímania a rozširovania integrovanej starostlivosti. Vytvorenie a následné použitie slovenskej verzie online hodnotiaceho nástroja SCIROCCO tool umožnilo identifikáciu dvoch kľúčových dimenzií (Štruktúra a riadenie a Budovanie kapacít) pre transfer poznatkov v slovenskom kontexte. Analýza získaných údajov (Timková et al. 2020, zborník príspevkov z konferencie ICCD) tiež ukázala, že Slovensko v porovnaní s ostatnými Európskymi krajinami výrazne zaostáva v zavádzaní zdravotníckych informačných technológií. Okrem toho absentuje systém integrácie pre ľudí s chronickými ochoreniami, zdravotným postihnutím, ľudí vo vyššom veku, ľudí bez domova a iné zraniteľné skupiny.

[EN]: SCIROCCO project aims to create the Knowledge Management Hub to maximise the value of the existing evidence and experience in integrated care in order to improve the capacity of countries, regions and organisations to adopt and scale up integrated care. The use of the Slovak version of the SCIROCCO Exchange online self-assessment tool helped to identify two

main dimensions (Structure and governance and Capacity building) to co-design improvement via using tailored knowledge transfer activities within the Slovak context. Data analyses (Timková et al. 2020, ICCD Book of Proceedings) further showed that Slovakia lags behind in implementing health information technologies as compared to other European countries. Moreover, there is no system of integration for people with chronic diseases, disabilities, people in older age, homeless or other vulnerable groups.

iCARE - International Covid-19 Awareness and Responses Evaluation Study (MBMC, Montreal, Canada, No. CIUSSS-NIM 2020-2099 / 03-25-2020) (I. Rajničová Nagyová)

[SK]: Projekt iCARE sa snaží porozumieť skúsenostiam ľudí po celom svete počas pandémie COVID-19 (koronavírusu). Vykonáva ju medzinárodný tím viac ako 150 výskumníkov. V priebehu roku 2020 prebehlo niekoľko vln prekladov dotazníka a doplňujúcich materiálov. Údaje sa stále zhromažďujú, ale predbežné výsledky naznačujú, že na začiatku pandémie bol prevládajúci názor na vládne opatrenia priaznivý, 89% respondentov považovalo vládne opatrenia za veľmi dôležité, ďalších 9% za dôležité. Rovnako prísnosť vládnych opatrení bola považovaná za oprávnenú (72%). Pokiaľ ide o konkrétne opatrenia, najviac dodržiavaným opatrením bolo umývanie rúk a udržiavanie sociálnej vzdialenosti, zatiaľ čo nosenie rúška bolo výrazne menej rozšírené. Najmotivujúcejšími faktormi na dodržiavanie ochranných epidemiologických opatrení boli ekonomické faktory a tzv. návrat do normálu (<https://mbmc-cmcm.ca/covid19>).

[EN]: iCARE seeks to understand the experiences people are having around the world during the COVID-19 pandemic. It is being conducted by an international team of over 150 researchers. During 2020, several ways of translations of questionnaire took place. Data is still collected, but preliminary results show that in the beginning of the pandemic, the prevalent opinion on government actions was favourable, with 89% of respondents considering government measures as very important, and 9% as somewhat important. Similarly, strictness of government actions was seen as about right (72%). When it comes to specific measures, washing hands, and keeping social distance were most eagerly followed, while wearing a mask was significantly less prevalent. The most motivating factors for following protective epidemiologic measures were economic factors and getting back to normal <https://mbmc-cmcm.ca/covid19>).

Národné projekty

LORICCOM (APVV-15-0719): (I. Rajničová Nagyová)

[SK]: Jedným zo špecifických cieľov projektu je testovanie efektívnosti nefarmakologických intervencií a programov podpory self-manažmentu s cieľom poskytnúť 'na dôkazoch založené' (evidence-based) odporúčania. Výskumné úlohy boli zamerané na identifikovanie biomedicínskych a behaviorálnych faktorov, ktoré podporujú fyzické fungovanie a zlepšujú kvalitu života pacientov. V rámci štúdie autorov Nagyova et al. (EJPRM 2020, 56,5:616-624) sme analyzovali účinnosť Nordic Walking (NW) tréningu v skupine pacientov s koronárnou chorobou srdca. NW tréning vykazoval signifikantné zlepšenie kardiovaskulárnej výkonnosti v ukazovateľoch záťažovej ergometrie, 6-minútovom walking teste a funkčnej kapacity v porovnaní s klasickou chôdzou. Nordic walking predstavuje pre týchto pacientov bezpečnú, ľahko dostupnú, psychologicky prijateľnú a efektívnu metódu na dosiahnutie týchto cieľov.

[EN]: One of the specific objectives of the LORICCOM project is to test the effectiveness of non-pharmacological interventions and self-management support programmes in order to

provide evidence-based recommendations. Research tasks were aimed at identifying biomedical and behavioural factors that promote functional status and improvements in the quality of life of patients. The study of Nagyova et al. (EJPRM 2020, 56.5: 616-624) analyzed the effectiveness of the Nordic Walking (NW) training in a group of patients with coronary heart disease. NW training shows a significant improvement in cardiovascular performance in terms of exercise ergometry, 6-minute walk test and functional capacity compared to conventional walking. Nordic walking is a safe, easily accessible, psychologically acceptable and effective method for these patients to achieve these goals.

VEGA 1/0372/20: (Z. Katreniaková)

[SK]: Projekt Využitie ekosociálnych a behaviorálnych intervencií v prevencii záťaže opatrovateľov osôb s Alzheimerovou chorobou bol v prvom roku riešenia zameraný na konceptualizáciu a operacionalizáciu. Výsledkom týchto procesov bolo spracovanie systematického prehľadu efektívnych psychosociálnych intervencií redukujúcich záťaž neformálnych opatrovateľov osôb žijúcich s demenciou pri Alzheimerovej chorobe v domácom prostredí (Nemčíková a kol. Sociální práce / Sociálna práca. Roč. 15, č. 6 (2020), s. 122-140). Aktuálne výskumné zistenia sa následne stali východiskom pre zostavenie troch batérií hodnotiacich nástrojov určených pre zber údajov u neformálnych opatrovateľov, odborných zamestnancov a osoby s demenciou, ako aj pre navrhnutie obsahovej štruktúry intervenčného preventívneho programu pre neformálnych opatrovateľov osôb s demenciou (plánované na 2021-2022).

[EN]: In the first year of its realization, the project Utilizing eco-social and behavioural interventions in preventing the burden of caregivers for people with Alzheimer's disease was focused on conceptualization and operationalization. The result of these processes was the elaboration of a systematic review on effective psychosocial interventions reducing the burden of informal carers of people with dementia in Alzheimer's disease living in the home environment (Nemcikova et al. Social Work / Social Work. Vol. 15, No. 6 (2020), pp. 122- 140). The current research findings subsequently formed the basis for designing three batteries of assessment tools for data collection for informal carers, professionals and people with dementia, as well as for the content structure of an intervention prevention program for informal carers of people with dementia (planned for 2021-2022).

Projekty bilaterálnej spolupráce UPJS LF – UMCG/RUG, Holandsko

UPJS-RUG/OSA (V. Timková) [SK]: Hlavným cieľom projektu je lepšie pochopenie vplyvu biomedicínskych a psychosociálnych faktorov na kvalitu života u pacientov s obštrukčným spánkovým apnoe (OSA). Štúdia autorov Timková a kol. (2020) “Quality of life of obstructive sleep apnoea patients receiving continuous positive airway pressure treatment: A systematic review and meta-analysis?” nepreukázala rozdiely v celkovej a psychologickej kvalite života (QoL) porovnaním pacientov liečených CPAP s kontrolnou skupinou; fyzická QoL sa však zlepšila. CPAP signifikantne ovplyvnila celkovú QoL v štúdiách s kontrolnou skupinou so „sham“ CPAP, u pacientov so stredným stupňom OSA, v štúdiách s paralelným dizajnom a nízkym rizikom skreslenia. CPAP môže pomôcť zmierniť fyzické príznaky OSA, zatiaľ čo psychologickú symptomatológiu stále nie je možné eliminovať (Heart & Lung 2020, 49,1:10-24).

[EN]: The main aim of the project is to improve understanding of the impact of biomedical and

psychosocial factors on quality of life (QoL), in patients with obstructive sleep apnoea (OSA). A study by Timková et al (2020). "Quality of life of obstructive sleep apnoea patients receiving continuous positive airway pressure treatment: A systematic review and meta-analysis?" showed no significant differences in overall and psychological QoL comparing values of CPAP treated patients with controls; however, physical QoL improved. CPAP significantly affected the overall QoL in studies with controls receiving sham CPAP, parallel design, low risk of bias, and mild OSA patients. CPAP treatment may help to improve physical symptoms of OSA, whereas impaired psychological QoL still cannot be alleviated (Heart & Lung 49 2020,1:10-24).

UPJS-RUG/RA (A. Husivargová) [SK]:

Cieľom projektu je vytvorenie efektívnych nefarmakologických intervencií pre manažment reumatoidnej artritídy (RA). Štúdia autorov Husivargova et al. „The unmet needs of rheumatoid arthritis patients treated with biologics“ (Husivargova et al. 2020, zborník príspevkov z konferencie ICCD) analyzovala najzávažnejšie problémy, ktoré uvádzali RA pacienti na biologickej liečbe. Výsledky analýz na vzorke 183 pacientov ukázali, že až 97,3% udáva ako závažné fyzické problémy v porovnaní s 33,3% psychickými. Z toho, bolesť (91,3%), funkčná disabilita (89,6%), únava (82,5%) ranná stuhnutosť (73%), smútok (27,9%), depresívna symptomatológia (25,2%) a samota (7,7%). Výsledky ďalej ukázali, že RA pacienti majú záujem (88%) o nefarmakologické intervenčné programy zamerané na riešenie problémov spojených s bolesťou a únavou u pacientov s chronickým ochorením.

[EN]:

The aim of the project is to develop effective non-pharmacological interventions for the management of rheumatoid arthritis (RA). A study by Husivargova et al. "The unmet needs of rheumatoid arthritis patients treated with biologics" (ICCD Book of Proceedings 9) analysed the most important problems of RA patients treated with biologics. The results of the analyses in a sample of 183 patients identified two main areas of problems – physical (97.3%) and psychological (33.3%). Of these, pain (91.3%), functional disability (89.6%), fatigue (82.5%), morning stiffness (73.%), (sadness (27.9%), depressive symptomatology (25.2%) and loneliness (7.7%). The results further show that RA patients are interested (88%) in additional interventions for RA. The study helped to tailor non-pharmacological interventions focused on pain and fatigue in patients with chronic diseases.

UPJS-RUG/CAD (J. Bučková)

[SK]: Hlavným cieľom projektu je popísať biobehaviorálne mechanizmy u kardiovaskulárnych pacientov a vysvetliť vplyv psychosociálnych intervencií na zdravotný stav týchto pacientov. Príspevok publikovaný v Zborníku príspevkov zo 7. ročníka Jarnej školy doktorandov 2020 analyzoval spôsoby poskytovania informácií zdravotníckymi pracovníkmi kardiovaskulárnym pacientom. Výskumný súbor tvorilo 878 pacientov a ich priemerný vek bol 57,81±7,58 rokov. Výsledky štúdie naznačujú, že pacienti vo vyššom veku a s horším funkčným stavom vnímajú poskytované informácie ako kladnejšie v porovnaní s mladšími pacientmi s lepším funkčným stavom. Potrebné je ďalšie vzdelávanie zdravotníckeho personálu, ktoré napomáha efektívnej komunikácii medzi zdravotníckym personálom a pacientami vo všetkých vekových kategóriách a v rôznych štádiách ochorenia.

[EN]: The main aim of the project is to describe the biobehavioral mechanisms in cardiovascular patients and to explain the impact of psychosocial interventions on the health status of these patients. The paper published in the Proceedings of the 7th Spring School of Doctoral Students

2020 analyzed how health care providers provide information to cardiovascular patients. The study group consisted of 878 patients and their mean age was 57.81 ± 7.58 years. The study results suggest that older patients with worse functional status perceived the information as more positive than younger patients with better functioning. Further healthcare professionals training is needed to facilitate effective communication between healthcare professionals and patients in all age groups and at different disease stages.

UPJS-RUG/OA (J. Evelley)

[SK]: Hlavným cieľom projektu je vysvetliť dopad osteoartrózy (OA) na kvalitu života spojenú so zdravím a popísať zmenu kvality života vyplývajúcu z chirurgických a nechirurgických intervencií ktoré zmiernujú klinickú, ekonomickú a sociálnu záťaž OA. Príspevok publikovaný autormi v zborníku príspevkov Jarnej školy doktorandov, 2020 analyzoval vzťahy medzi kvalitou života, únavou, bolesťou a sociodemografickými determinantmi. Dáta boli analyzované na vzorke 234 OA pacientov (47 % mužov, priemerný vek 65 ± 9 rokov) pred artroplastikou kolenného a bedrového kĺbu. Výsledky štúdie naznačujú, že fyzický komponent kvality života štatisticky významne koreloval s jednotlivými dimenziami únavy a bolesťou. Výnimku tvorila iba mentálna únava, ktorá nebola v štatisticky významnom vzťahu s fyzickou dimenziou kvality života. Výsledky štúdie nájdu uplatnenie v rámci edukačných seminárov pre pacientov.

[EN]: The main goal of the project is to explain the impact of osteoarthritis (OA) on health-related quality of life (QoL) and to describe the change in QoL resulting from surgical and non-surgical interventions that alleviate the clinical, economic and social burden of OA. The paper published by the authors in the Proceedings of the Spring School of Doctoral Students, 2020 analyzed the relationships between QoL, pain and sociodemographic determinants. Data were analyzed on a sample of 234 OA patients (47% male, mean age 65 ± 9 years) before knee and hip arthroplasty. The results of the study suggest that the physical component of QoL was statistically significantly negatively correlated with the individual dimensions of fatigue and pain. The only exception was mental fatigue. The results of this study will find application in educational seminars for patients.

UPJS-RUG/CAD-DEP (L. Kunderátová)

[SK]: Cieľom projektu je hodnotenie depresívnych porúch u pacientov s kardiovaskulárnym ochorením (KVO). Výsledky predbežných analýz ukazujú, že u pacientov s depresiou po akútnom koronárnom syndróme je podstatne zvýšené riziko úmrtia alebo neoptimálnych zdravotných následkov. Rovnako sa ukázalo, že aeróbne cvičenie zlepšuje zdravotné výsledky pri KVO a tiež môže znižovať depresiu. Nefarmakologické intervencie, ako napríklad kognitívno behaviorálna terapia, môžu povzbudiť pacientov k tomu, aby si osvojili nové behaviorálne vzorce, ktoré zlepšujú nielen náladu, ale aj adhérenciu k liečbe a výsledky liečby. V rámci projektu sa bude skúmať „nový spôsob“ praktizovania CBT vo forme počítačovej kognitívno behaviorálnej terapie (cCBT), ktorá bude vhodná špecificky pre pacientov s KVO, ktorí vykazujú príznaky porúch nálady a majú ťažkosti s duševným zdravím.

[EN]: The aims of this project is the analysis of derepressive disorders in patients with cardiovascular disease (CVD). The preliminary outcomes show that patients with depression after an acute coronary syndrome event have a substantially increased risk for death or suboptimal health outcomes. The results also show that aerobic exercise has been shown to improve health outcomes in CVD and also may reduce depression. Non-pharmacological interventions, such as cognitive behaviour therapy, might encourage patients to adopt new

behavioural repertoires that improve not only mood but also treatment adherence and medical outcomes. Within this project the focus will be on exploring the “new ways” of CBT delivery, namely the Computerised Cognitive Behavioural Therapy (cCBT), which will be suited specifically for CVD patients showing symptoms of mood disorders and worsened mental health.

6. Iné

Členstvo zamestnancov ústavu v medzinárodných výboroch, orgánoch a expertných poradných výboroch v roku 2020

Prezident EUPHA – European Public Health Association: strešná organizácia pre národné asociácie verejného zdravotníctva v Európe - Mgr. Iveta Rajničová Nagyová, PhD
<https://eupha.org/executive-council>

Člen Poradného výboru WHO. Technical Advisory Group on Behavioural Insights and Sciences for Health - Mgr. Iveta Rajničová Nagyová, PhD; <https://www.who.int/our-work/science-division/behavioural-insights/TAG-on-behavioural-insights-and-sciences-for-health-biographies>

Člen Poradného výboru WHO/Europe pre zdravie a ciele udržateľného rozvoja - Advisory Expert Group on Health and Sustainable Development Goals - Mgr. Iveta Rajničová Nagyová, PhD; <http://www.euro.who.int/en/health-topics/health-policy/sustainable-development-goals>

Člen Poradného výboru WHO/Europe pre neprenosné/chronické choroby (NCDs). Regional Director’s Advisory Council on Innovation for Noncommunicable Diseases - Mgr. Iveta Rajničová Nagyová, PhD; <https://www.euro.who.int/en/about-us/regional-director/news/news/2020/12/who-europe-forms-ncd-advisory-council-to-inspire-and-reform-prevention-and-management-of-ncds>

Člen 7-člennej Poroty Európskej komisie “2020 EU Health Award: Call on vaccination“. Komisiu tvorili zástupcovia prestížnych medzinárodných organizácií a inštitúcií: EC DG SANTE, RTD, EAC; WHO, OECD, UNICEF. Mgr. Iveta Rajničová Nagyová, PhD bola vybraná ako reprezentantka EUPHA; https://ec.europa.eu/health/award/call_vaccination_en
Člen International Scientific Committee 16th World Congress on Public Health 2020, Online event, 12–16 October 2020 CET;

Člen Komisie MZ SR pre tvorbu, implementáciu a revíziu štandardných postupov pre výkon prevencie PpPV – ako reprezentant vedeckej/akademickej obce - Mgr. Iveta Rajničová Nagyová, PhD; <https://www.standardnepostupy.sk/komisia-mz-sr-pre-ppv/>

Národný koordinátor pracovnej skupiny pre posilnenie pracovnej sily vo verejnom zdravotníctve prostredníctvom profesionalizácie (BCA spolupráca MZ SR a WHO/Europe) - MUDr. Zuzana Katreniaková, PhD.

Odborný garant neformálnej platformy „Fórum prevencie“ (spolupráca so Seesame) - MUDr. Zuzana Katreniaková, PhD.

Člen poradnej skupiny krízového štábu mesta Košice pre riešenie problematiky ľudí v bytovej núdzi v kontexte pandémie COVID-19 (súčasť dlhodobej spolupráce v rámci cieľa „Košice - mesto s bývaním dostupným pre každého“) - MUDr. Zuzana Katreniaková, PhD.

Člen Intervenčného tímu MZ SR pre vybrané pobytové ZSS – realizácia projektu alertu a núdzovej intervencie v súvislosti s pandemiou COVID-19 - MUDr. Zuzana Katreniaková, PhD.

MZ SR- OPS hlavná - pre psychiatriu – príprava reformy psychiatrickej starostlivosti; OPS pre ŠOP (štandardný operačný postup)- príprava ŠOP pre suicidálneho pacienta (predseda); OPS pre ŠDTP (predseda) – finalizácia a pripomienkovanie cca 8 ŠDTP - MUDr. Dagmar Breznoščáková, Ph.D.

Psychofarmakologická sekcia SPsS SLS- organizácia a odborná garancia + program celoslovenského psychofarmakologického sympózia (cca 180 účastníkov)- november 2020 - MUDr. Dagmar Breznoščáková, Ph.D.

Rada Európy – CPT: plenárne týždňové zasadnutie – online (november 2020), členstvo v MHG – expert pre psychofarmakológiu- finalizácia dokumentu „PRN treatment“ - MUDr. Dagmar Breznoščáková, Ph.D.

Posudzovateľská, oponentská a recenzná vedecká činnosť zamestnancov ústavu v roku 2020

Vypracované oponentské posudky na získanie titulu PhD.

Oponent: prof. PhDr. Anna Bérešová, PhD. UPJŠ LF v Košiciach, Ústav sociálnej a behaviorálnej medicíny, Tr. SNP 1, Košice

Názov dizertačnej práce: Reflektovanie potreby opatrovateľskej služby v kontexte starnutia populácie

Autor dizertačnej práce: PhDr. Zuzana Draková

Oponent: prof. PhDr. Anna Bérešová, PhD. UPJŠ LF v Košiciach, Ústav sociálnej a behaviorálnej medicíny, Tr. SNP 1, Košice

Názov dizertačnej práce: Kvalita života dialyzovaných osôb v kontexte sociálnych služieb a poradenstva

Autor dizertačnej práce: PhDr. Mgr. Andrej Hrnčárik

Oponent: prof. PhDr. Anna Bérešová, PhD. UPJŠ LF v Košiciach, Ústav sociálnej a behaviorálnej medicíny, Tr. SNP 1, Košice

Názov dizertačnej práce: Sociálno-politické súvislosti kvality života seniorov/ senioriek

Autor dizertačnej práce: PhDr. Soňa Svetlíková

Vypracovaný recenzný posudok v karentovaných a iných časopisoch

Recenzent: Mgr. Pavol Mikula, PhD.

- Recenzia článku pre Clinical Neurology and Neurosurgery: Quality of sleep and fatigue in patients with the relapsing-remitting multiple sclerosis during the coronavirus disease-2019 pandemic (CNN-D-20-1723)
- Recenzia článku pre Disability and Rehabilitation: The Experience in Management Strategies of Neurogenic Lower Urinary Tract Dysfunction (NLUTD) in People with Multiple Sclerosis (MS) and Views on Transcutaneous Tibial Nerve Stimulation (TTNS): A Qualitative Study of People with MS and healthcare professionals (HCPs) (TIDS-08-2020-221)

Recenzent: MUDr. Dagmar Breznoščáková, Ph.D.

- Recenzia článku pre Behavioural Brain Research: Long-term effects of pre-gestational stress and perinatal venlafaxine treatment on neurobehavioral development of female offspring (BBRES-D-20-00087R3)

Iné významné posudzovateľské aktivity

Recenzent: Mgr. Iveta Rajničová Nagyová, PhD.

- Posudzovanie abstraktov 16th World Congress on Public Health 2020, Online event, 12 – 16 October 2020 CET; člen International Scientific Committee
- Monitoring projektu Európskej komisie H2020-MSCA-ITN-2017-765141 — HealthPros. Posúdenie úspešnosti a adekvátnosti dosiahnutia cieľov projektu.
- Recenzný posudok pre projekt WHO/Europe. Integrating Behavioural Nudges in School-Based Vaccination. ERC NUMBER: CERC.0055

Oponentské posudky vedeckých projektov

Oponentský posudok projektov KEGA

Oponent: prof. PhDr. Anna Bérešová, PhD. UPJŠ LF v Košiciach, Ústav sociálnej a behaviorálnej medicíny, Tr. SNP 1, Košice

Projekt: KEGA č. 007SPU-4/2021 “Konceptia výučby nového predmetu Nutričné poradenstvo s orientáciou na prax a integráciou praktickej výučby”

Projekt: KEGA č. 009UCM-4/2021 “Dejiny slovenskej sociálnej práce“

Projekt: KEGA č. 016PU-4/2021 “Implementácia nových metód do vzdelávania v študijnom odbore 7.4.3 Laboratórne vyšetrovacie metódy v zdravotníctve zameraných na potreby klinickej praxe”

V Košiciach 10.2.2021

Mgr. Iveta Rajničová Nagyová, PhD.
prednostka ÚSBM UPJŠ LF